

ODGOVORI NA DODATNA VPRAŠANJA IZVRŠNEMU PODPREDESEDNIKU

Maroš Šefčovič

Izvršni podpredsednik za evropski zeleni dogovor, medinstitucionalne odnose in predvidevanje

1. Na predstavitvi ste se zavezali, da boste ravnali v skladu z nasvetom svetovalnega odbora in zagovarjali cilj vsaj 90-odstotnega zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov do leta 2040. Niste pa odgovorili na vprašanje, ali bodo v oceno vključeni tudi scenariji, ki ne upoštevajo priporočila odbora. Ali lahko natančno navedete, kateri scenariji bodo vključeni v analizo v skladu s členom 4(5) podnebnih pravil in kako boste upoštevali zadostnost in spremembe življenjskega sloga? Iz mnenja svetovalnega odbora je tudi razvidno, da je treba zgodaj ukrepati za izboljšanje pravičnosti prispevka Unije k svetovnim prizadevanjem za ohranitev temperature pod 1,5 °C. Kako nameravate to upoštevati, predvsem v zvezi s ciljem za leto 2035?

Odgovor:

EU vodi z lastnim zgledom in mora tako delovati tudi v prihodnje ter določati ambiciozne cilje v skladu s cilji iz Pariškega sporazuma in najboljšimi znanstvenimi dognanji, ki so nam na voljo.

Kot rečeno, delo v zvezi z oceno učinka za podnebni cilj za leto 2040 že intenzivno poteka. Sodelovali bomo s službami Komisije, da bi zagotovili, da se v oceni učinka preučijo predvideni učinki scenarijev, ki zajemajo vse možne poti od leta 2030 do leta 2050 in ciljev za leto 2040, vključno s tistimi iz priporočil Evropskega znanstvenega svetovalnega odbora za podnebne spremembe o poteh do leta 2040 in ogljičnem proračunu. Na tej podlagi bomo zagovarjali cilj najmanj 90-odstotnega neto zmanjšanja do leta 2040. V oceni bomo obravnavali tudi različico (primer „LIFE“), pri čemer bomo preučili, kako lahko spremembe življenjskega sloga, vključno s prehranskimi spremembami, spremembami mobilnosti in bolj učinkovito rabo virov, podprejo naše ambicije. Preučili bomo tudi ustrezne scenarije, ki jih znanstveni svetovalni odbor ni opredelil kot izvedljive.

Ob upoštevanju cilja vsaj 55-odstotnega zmanjšanja glede na leto 2030 kot izhodiščno točko, bosta cilj za leto 2040 in ustrezni ogljični proračun določila jasno usmeritev za desetletje med letoma 2030 in 2040, s čimer se bo gospodarskim akterjem ter državljanom in državljanke

zagotovilo jasnost in predvidljivost. Takšna usmeritev bo pokazala tudi, kje naj bi bila EU do leta 2035. Enako bi moralo veljati tudi za naše nacionalno določene prispevke za leto 2035.

Ko bomo določili cilj za leto 2040, bo posodobitev nacionalno določenih prispevkov za leto 2035 mejnik na poti med letoma 2030 in 2040. Seveda velja, da bolj kot bomo uspeli zmanjšati svoje emisije do leta 2030, boljše bo naše izhodišče za desetletje zatem in nižje bodo skupne emisije v ozračje. Po pričakovanjih naj bi s svežnjem „Pripravljeni na 55“ do leta 2030 dosegli 57-odstotno zmanjšanje, zavezuje pa se, da bomo izkoristilo vsako priložnost za sodelovanje z državami članicami in deležniki, da bi leta 2035 presegli nacionalno določene prispevke EU, poleg tega pa v letu 2030 presegli 55 % nacionalno določenih prispevkov.

2. Ali lahko navedete konkreten časovni načrt, da bi sprejeli ključne zakonodajne zadeve, ki so še v obravnavi v okviru zelenega dogovora, brez prednostnega razvrščanja, tudi

- **uredbo o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij;**
- **mikroplastiko (nenamerni izpust);**
- **trajnostne prehranske sisteme;**
- **sveženj o dobrobiti živali;**
 - **spremljanje gozdov;**
 - **službena vozila podjetij;**
 - **multimodalne digitalne storitve mobilnosti.**

Odgovor:

Načrtujemo dodatne ključne zakonodajne in nezakonodajne dosjeje v okviru zelenega dogovora. To so:

1. evropska deklaracija o kolesarjenju – oktober 2023;
2. sveženj o vetrni energiji – oktober 2023;
 - a. akcijski načrt za evropski sveženj o vetrni energiji;
 - b. sporočilo o izvajanju strategije EU za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na morju;
3. uredba o preprečevanju onesnaževanja z mikroplastiko (plastični peleti) – oktober 2023;
4. sveženj za mobilnost – november 2023;
 - a. sporočila o skupnem evropskem podatkovnem prostoru za mobilnost;
 - b. revizija turističnih aranžmajev;
 - c. pregled okvira za pravice potnikov;

5. revizija direktive o kombiniranem prevozu – november 2023;
6. akcijski načrt za lažjo uvedbo omrežij – november 2023;
7. uredba o vzpostavitvi okvira za spremljanje za odporne evropske gozdove – november 2023;
8. zaščita živali med prevozom – december 2023;
9. sporočilo o tehnologijah za shranjevanje ogljika – prvo četrletje leta 2024:
10. sporočilo o podnebnih ciljih do leta 2040 – prvo četrletje leta 2024, ter
11. sporočilo o odpornosti v zvezi z vodo – prvo četrletje leta 2024.

Nadaljevale se bodo priprave na ciljno usmerjeno spremembo Uredbe ES/1907/2006 o registraciji, evalvaciji in avtorizaciji kemikalij (REACH) za varovanje zdravja ljudi in okolja ter spodbujanje konkurenčnosti in inovacij za nadomestitev; o trajnostnih prehranskih sistemih, da se zagotovita njihova odpornost in trajnostnost, ter o večmodalnih digitalnih mobilnostnih storitvah. Medtem sprejemamo ukrepe za spodbujanje multimodalnega prevoza z revizijo Delegirane uredbe (EU) 2017/1926 o storitvah zagotavljanja večmodalnih potovalnih informacij do konca tega leta, da bi izboljšali kakovost storitev za potnike, zlasti z obveščanjem o času prihoda in odhoda v realnem času ter možnostjo prevoza koles.

Pri tem delu bo ključno sodelovanje z deležniki, bodisi prek okroglih miz za razogljčenje industrije bodisi prek strateškega dialoga o prihodnosti kmetijstva v EU. Kar najbolje bomo izkoristili strateški dialog o kmetijstvu, da bi poskrbeli za pridobivanje mnenj naših deležnikov o prehranskih sistemih kot takih, in njihovo vključitev v naše delo v zvezi z dobrobitjo živali in trajnostnostjo na splošno. Komisija bo do konca leta začela javno posvetovanje v okviru priprav na prihodnje ukrepe za pospešitev elektrifikacije vozniških parkov podjetij do leta 2030.

3. Ali se zavezujete, da boste zagovarjali stališče EU o embargu na energente proti Rusiji v vseh nacionalnih prestolnicah EU, tudi tistih, ki jih najbolj poznate?

Odgovor:

Kot sem že navedel, si bom še naprej prizadeval za postopno opuščanje oskrbe z rusko energijo v vseh državah članicah EU, da bi dodatno okrepili energetske avtonomije Unije.

Naj poudarim nekatere ukrepe iz prejšnjega mandata Komisije, ko sem usmerjal pripravo in izvajanje strategije za energetske unijo. Ta vodilna pobuda, predstavljena 25. februarja 2015, je bila namenjena vzpostavitvi energetske unije, da bi potrošnikom v EU – gospodinjstvom in podjetjem – zagotovili dostop do varne, trajnostne, konkurenčne in cenovno dostopne energije. Strategija je temeljila na petih tesno povezanih in vzajemno dopolnjujočih se razsežnostih, vključno s podnebnimi ukrepi, razogljičenjem gospodarstva, popolnoma integriranim notranjim trgom z energijo ter varnostjo, solidarnostjo in zaupanjem. V okviru te strategije sem nadzoroval delo v zvezi s svežnjem o čisti energiji za vse, ki je bil sprejet leta 2019. Sveženj, v središču katerega so bili predlogi o energiji iz obnovljivih virov in energijski učinkovitosti, je bil pomemben korak v smeri razogljičenja energetskega sistema EU, prehoda s fosilnih goriv na čistejšo energijo in, konkretnije, uresničevanja zavez EU iz Pariškega sporazuma.

Poleg vzpostavljanja političnih in regulativnih okvirov sem se uspešno zavzemal tudi za izvajanje strateških projektov za energetske infrastrukture, vključno s povezovalnimi daljnovodi za električno energijo in plin, pogosto s finančno podporo EU prek Instrumenta za povezovanje Evrope. Ti energetske projekti, kot so povezovalni daljnovodi, ki povezujejo Poljsko in Litvo (GIPL) ter Estonijo in Finsko (Baltconnector), ali terminali za utekočinjeni zemeljski plin v mestih Klaipeda (Litva) in Świnoujście (Poljska), so baltskim državam ter srednji in vzhodni Evropi omogočili, da so prekinile zgodovinsko odvisnost od ruske oskrbe s plinom. Poleg tega sem s predlogom revizije direktive o plinu pomagal zagotoviti, da bi delovanje projekta Severni tok II urejala evropska pravila, tudi kar zadeva dostop tretjih strani, določanje tarif in preglednost, ter da bi ga nadzorovali neodvisni energetske regulatorji iz relevantnih držav članic EU.

Kot član te Komisije sem še naprej v celoti zavezan, da si bom – z enako predanostjo in doslednostjo, kot sem jo dokazal v svoji 14-letni karieri članstva v kolegiju komisarjev – še naprej prizadeval za nadaljnjo krepitev energetske neodvisnosti Evrope v skladu s svežnjem „Pripravljeni na 55“ in načrtom REPowerEU. V celoti podpiram zakonodajne akte, ki jih je nedavno predlagala Komisija in o katerih sta se dogovorila Evropski parlament in Svet, katerih cilj je pospešiti široko uvajanje energije iz obnovljivih virov in nizkoogljičnih goriv, spodbujati ukrepe za energijsko učinkovitost in v najkrajšem možnem času postopoma

opustiti uporabo ruskih virov energije. Kot izvršni podpredsednik Evropske komisije, pristojen za evropski zeleni dogovor, si bom še naprej neutrudno prizadeval za hiter prenos teh aktov in njihovo enotno uporabo v vseh 27 državah članicah EU, brez izjeme. Še naprej si bom prizadeval za razvoj potrebne infrastrukture in omrežij, tako v smislu prenosa kot distribucije, ki je posebej pomembna.

Uspešno sem izvedel tudi skupni nakup plina v okviru energetske platforme EU, ki izrecno izključuje ruska plinska in energetska podjetja. Skupna nabava je znatno prispevala k zagotavljanju, da so bila skladišča plina v Evropi polna, ter k nadzoru cen energije na evropskem trgu, s čimer se je okrepila splošna energetska varnost Evrope pred zimo 2023/2024. Pomembno je, da sem sodelovanje v platformi zagotovil tudi za nekatere evropske partnerice v sosedstvu, vključno z Ukrajino in Moldavijo. Pred kratkim sem predlagal, da se ta uspešen model ponovi, da bi povečali proizvodnjo vodika v Evropi, s čimer bi zagotovili potrebno oskrbo in omogočili pospešeno razogljičenje energetske intenzivne industrije.

4. Kakšna je vaša vizija o najboljšem načinu, da bi dosegli tehnološko nevtralnost in spodbudili enake konkurenčne pogoje v energetske sektorju glede na to, da je treba ohranjati in izboljšati okolje?

Odgovor:

Tehnološka nevtralnost je že od nekdaj temeljno načelo Evropske komisije in je prispevala k uspehu naših evropskih politik.

Prav tako lahko države članice svobodno izbirajo med različnimi viri energije in imajo suvereno pravico, da določijo splošno strukturo svoje oskrbe z energijo. Gre za temeljno načelo iz člena 194(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Države članice pri izbiri svoje nacionalne mešanice energetske virov zavezujejo podnebni cilji, o katerih smo se dogovorili, in okoljska zakonodaja, ki smo jo sprejeli skupaj. Imamo vrsto predpisov in sporazumov, ki določajo cilje glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in varstva okolja.

učinkovitost in avtonomijo ter večji nadzor nad strateškimi vrednostnimi verigami po ruski invaziji na Ukrajino.

Do zdaj so bile poti prehoda pripravljene za naslednje ekosisteme: turizem, kemijska industrija, gradbeništvo, lokalno in socialno gospodarstvo ter tekstil. Take poti, zajete v drugih industrijskih strategijah, obstajajo tudi za energetske intenzivne panoge, obnovljive vire energije, zdravstveno, ustvarjalno in kulturno industrijo ter digitalne storitve in elektroniko. Kot lahko vidite, so nekateri sektorji, ki so ključni za prehod, kot so gradbeništvo ali kemijska industrija, že zajeti, delo pa se bo v prihodnjih mesecih še okrepilo.

Primer dobro razvite in prilagojene poti zelenega prehoda je pot prehoda za kemijsko industrijo, ki se je začela izvajati spomladi 2023. Pot že v zgodnji fazi izvajanja podpira prehod industrije na podnebno nevtralnost, kar zajema:

- redno posodabljanje regulativnih in raziskovalnih pobud na ravni EU, ki neposredno vplivajo na kemijsko industrijo;
- zagotavljanje pregleda programov financiranja EU, pomembnih za kemijsko industrijo, za izvajanje ukrepov poti prehoda;
- ustanovitev namenskih projektnih skupin, v katerih sodelujejo Komisija in deležniki, da bi podrobno preučili npr. pobude za izvajanje različnih vrst krožnih surovin ter prihodnje potrebe po energiji in alternativnih surovinah za kemijsko industrijo.

Trenutno so v pripravi poti prehoda v zvezi z ekosistemi mobilnosti, agroživilstva in maloprodaje.

Kot je predsednica napovedala v poročilu o stanju v Uniji 2023, zdaj sodelujemo v dialogih o čistem prehodu s številnimi sektorji, ki zajemajo njihove celotne dobavne verige. Sprejeta so bila pravila in zakonodaja za leto 2030 ter naš skupni cilj, da bo Evropa do leta 2050 podnebno nevtralna, vendar želimo poleg razprave z njimi o izzivih in priložnostih prehoda ter o tem, kako lahko Evropa pospeši prehod, razpravljati tudi o vseh vprašanih, ki se pojavijo v tej fazi izvajanja, da bi ugotovili, kako jih kar najbolje obravnavati. Posebno pozornost bomo pri prehodu namenili tudi malim in srednjim podjetjem.

Prizadevali si bomo, da bodo ti dialogi redni in da bodo sčasoma vodili do sektorskih časovnih načrtov ali poti prehoda v skladu s členom 10 evropskih podnebnih pravil.

6. Kdaj boste določili rok za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva v skladu s ciljem omejitve globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s členom 3 osmega okoljskega akcijskega programa? Ali se lahko zavežete, da boste uporabili vsa razpoložljiva sredstva, da boste poskrbeli, da bodo države članice v svoje nacionalne energetske in podnebne načrte vključile jasne znanstveno utemeljene cilje za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva ter konkretne ukrepe za njihovo doseganje, po potrebi tudi z dodatnimi ukrepi EU? Ali se lahko zavežete, da si boste prizadevali za jasno stališče Unije na konferenci COP28, da se postopno odpravi vsa fosilna goriva?

Odgovor:

Zavzemali se bomo za ukrepe za pospešitev postopne odprave subvencij za fosilna goriva. Ob upoštevanju načela, da se ne škoduje bistveno, bomo službe Komisije pozvali, naj analizirajo znesek subvencij, dodeljenih iz proračuna EU. Državam članicam bomo odločno priporočili in jih spodbujali, naj prav tako uporabljajo to načelo in si prizadevajo za pristop „zelenega proračunskega načrtovanja“.

Letos so države članice prvič poročale o postopni odpravi subvencij za energijo v skladu z uredbo o upravljanju energetske unije na podlagi skupne metodologije. Komisija te informacije zbira v posebnem poročilu o subvencijah za energijo, ki naj bi bilo sprejeto konec oktobra, skupaj s poročilom o stanju energetske unije, v katerem bo prikazan obseg izziva. Zavezuje se, da bomo temu vidiku ter predlaganim politikam in ukrepom za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva v osnutkih posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov držav članic namenili posebno pozornost ter da bomo do konca leta pripravili priporočila v okviru ocene Komisije.

Komisija je začela tudi ocenjevanje same uredbe o upravljanju energetske unije in bo o tej oceni poročala do drugega četrtertletja 2024. Pripravili se bomo na vključitev posebnih določb in datum za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva, kot je predvideno v 8. okoljskem akcijskem programu.

Veselimo se sodelovanja s komisarjem Gentilonijem, da bi pospešili razprave o direktivi o obdavčitvi energije kot zelo pomembnem gradniku svežnja „Pripravljeni na 55“. Hkrati bomo skupaj z izvršnim podpredsednikom Dombrovskisom ter komisarjema Gentilonijem in Hoekstro na prihodnji seji Sveta ECOFIN predlagali razpravo o postopni odpravi subvencij za fosilna goriva.

Kot je dejala predsednica Ursula von der Leyen na podnebnem vrhu ZN v New Yorku, bo EU fosilna goriva z nezmanjšanimi emisijami postopoma opustila že precej pred letom 2050. Komisija bo na seji Sveta za okolje 16. oktobra, ki bo sprejel sklepe o stališču EU za konferenco COP28, zagovarjala opustitev ali omejitev sklicevanja na fosilna goriva z nezmanjšanimi emisijami. Vsekakor smo trdno prepričani, da bi bilo treba za sektorje v Evropi, v katerih je težko zmanjšati emisije, dati prednost zajemanju in shranjevanju ogljika, kar na svoji poti razogljichenja resnično potrebujejo.